

ΠΡΩΤΟ...ΣΕΛΙΔΟ

Τρίμηνη εφημερίδα των μαθητών του 1^{ου} Δ. Σ. Αιτωλικού- β' τεύχος, Φθινόπωρο 2021

Όταν πριν από δύο περίπου χρόνια κυκλοφορούσαμε το πρώτο μας τεύχος είχαμε βάλει ως στόχο να κυκλοφορεί η εφημερίδα μας ανά τρίμηνο.

Υπολογίζαμε όμως δίχως τον «ξενοδόχο», που στη συγκεκριμένη περίπτωση έπαιζε το ρόλο του ... κορονοϊού!!!

Αυτός ήταν και η αιτία που μαζί με το κλείσιμο των σχολείων τον περασμένο χρονικό διάστημα έμεινε και η προσπάθειά μας στη μέση.

Επιστρέφοντας όμως φέτος και πάλι στο σχολείο μας -σαν τα χελιδόνια στην παλιά τους φωλιά- και προγραμματίζοντας τις εκδηλώσεις και τις εργασίες μας μεταξύ των υπολοίπων θέσαμε ως στόχο και την επανακυκλοφορία του «Πρωτοσέλιδου» μας.

Η θεματολογία των άρθρων μας θα πηγάζει κυρίως απ' την επικαιρότητα, το περιβάλλον, την εκπαίδευση και φυσικά απ' την μαγευτική λιμνοθάλασσα που

Για τον τόπο μας, έχουν γραφτεί δικαιολογημένα βέβαια πολλά ωραία λόγια. Έχουν γραφτεί και ειπωθεί όμως και πολλά αρνητικά. «Το έχουν εγκαταλείψει», «Κανένας δεν νοιάζεται γι' αυτό» κ.αλ. Όλοι μπορεί να έχουν το δικιο τους. Εμείς όμως το μόνο που μπορούμε να πούμε είναι ότι το Αιτωλικό ανήκει σε όλους μας. Εμείς λοιπόν πρέπει να το φροντίσουμε πρωτίστως και μετά οι άλλοι.

Αν λοιπόν αγαπάμε τον τόπο μας, ας το δείξουμε αυτό έμπρακτα.

Το ταξίδι ξαναρχίζει!!!!...

Παλιές Αιτωλικιώτικες λέξεις

Για να μην λησμονούμε τις ρίζες μας

ακουρμαίνομαι = κρυφακούω

αμπουλιά (η) = λιμανάκι που αράζουν

οι γαΐτες

ανασκήρισα = κάπου το έκρυψα

ανασκουμπώθ(η)κα = μάζεψα
δυνάμεις

απίστωμα = ανάσκελα, ανάποδα

βαζόγαλο (το) = το άδειο κουτάκι
από το γάλα

γαΐτα (η) = η ντόπια βάρκα

γάστρος (ο) = το αφρόψαρο

γιόμα (το) = το μεσημέρι

γούρνα (η) = μικρή τρύπα στο χώμα

διακονιάρης (ο) = ο ζητιάνος

καρκώθ(η)κα = πνίγηκα με φαγητό

καστραβέτσι (το) = το πεπόνι

καφαλίστ(η)κα = κήκα

κότλας (ο) = ο μεγάλος κέφαλος

κουμουντόρια τα (τα) = οι ντομάτες

κούσαλο (το) = ο πολύ γέρος

κουσέβα = τρέχα

κέμπαινα (η) = ένα είδος ψαριού

λάρωσε = σταμάτησε να μιλάει ή να
κλαίει

λότζα (η) = το λιακωτό, χώρος που
κάθονται οι ψαράδες στα
ιβάρια

λούτσα (επιρ.) = έγινα μούσκεμα

λουφάζω = κρύβομαι, αναπαύομαι

μαλάζω = πιάνω, ακουμπώ

μαντανία (η) = η υφασμένη
κουβέρτα

μαρή = επιφώνημα

μιξινάρι (το) = ο μικρός κέφαλος

μπασά (η) = όταν πνέουν νότιοι

άνεμοι κι η θάλασσα σηκώνει
κύματα

μπατκός (ο) = αυτός που πηγαίνει
σιγά-σιγά

μπικιόνι (το) = το μεταλλικό βαζάκι

μπόλια (η) = η πετσέτα

μποτίλια (η) = η μπουκάλα

μπούγλα (η) = ο τενεκές

νταβάς (ο) = το ταψί

ντιβάνι (το) = κρεβάτι

ουρνιά (η) = η άκρη της στέγης

παρατσούκλι (το) = το παραγκώμι

πλακίδα (η) = η νεαρή κότα

πριά (το) = το πυροφάνι

πυροστιά (η) = η τριγωνική σχάρα

ρουπώνω = τρώω πολύ

σατίλι (το) = ο μεταλλικός κουβάς

σκουτέλα (η) = η κούπα

σοκάκι (το) = το στενό δρομάκι

σταλάσα = στη θάλασσα

στραγκαλάει = σταλάζει

τάτας (ο) = ο πατέρας

τήρα = κοίτα

τσαούλι (το) = το σαγόνι, αυτός που
μιλάει πολύ

τσ(ου)κάλι (το) = η κανάτα

τσιτίζει = στάζει

τσουράπι (το) = η μάλλινη κάλτσα

χασμίσια (τα) = τα γλυκίσματα

χειλίζω = ασπρίζω με ασβέστη,
ασβεστώνω

χειμωνικό (το) = το καρπούζι

χούι (το) = ιδιοτροπία

ψαροκασέλα (η) = το μικρό ξύλινο

τελάρο για τα ψάρια

Τα πέτρινα τοξωτά γεφύρια του Αιτωλικού

Το Αιτωλικό διέθετε λιμάνι κι ένα στόλο από εμπορικά πλοία που του έδιναν ισχυρή ναυτική παρουσία σε ολόκληρη τη Μεσόγειο από παλιά, πριν ακόμα απ' την επανάσταση του 1821.

Έτσι όλα τα γεωργικά προϊόντα του κάμπου του Αχελώου διακινούνταν σχεδόν αποκλειστικά από το λιμάνι του. Τα σταθερά πέτρινα γεφύρια που θα διευκολύνουν την επικοινωνία και τη διακίνηση των προϊόντων, του εμπορίου και της ναυτικής του παρουσίας έγιναν επιτακτική ανάγκη και ο στόχος

κατασκευής τους -αμέσως μετά την απελευθέρωση του Αιτωλικού απ' τους Τούρκους- ήταν κοινή επιθυμία όλης της τοπικής κοινωνίας.

Η διαδικασία κατασκευής τους αρχίζει το 1836 και καταλήγει το Δεκέμβριο του έτους αυτού, επί Δημάρχου Κωνσταντίνου Μπέλια στην υπογραφή εργολαβικού συμβολαίου για την κατασκευή των δύο πέτρινων γεφυριών του Αιτωλικού που θα το συνδέουν με την ξηρά.

Μέχρι τη στιγμή της υπογραφής για τα πέτρινα γεφύρια το νησάκι συνδεόταν ανατολικά και δυτικά με κάποιον στενό

«πόρο», πρόχειρη ασταθή κατασκευή, η οποία στις άκρες ήταν από πέτρες και ενδιάμεσα και προς το κέντρο με ξύλα. Βέβαια αυτή η πρόχειρη ή άλλη παρόμοια κατασκευή σε καμιά περίπτωση δεν εξυπηρετούσε τις ανάγκες και τις απαιτήσεις του Αιτωλικού. Επίσης, ίχνη «πόρου» (στενή σε πλάτος διέλευση (μονοπάτι) στη θάλασσα από πέτρες και ξύλα για τη διέλευση ενός ατόμου και μάλιστα με δυσκολία, υπήρχαν μέχρι πρόσφατα

και στην νότια πλευρά του νησιού προς τη νησίδα του Πόρου, ίσως από

τη διέλευση να πήρε και το όνομά της η νησίδα και το εκεί ιχθυοτροφείο. Φυσικά συνεχώς ανακατασκευάζονταν και ενισχύονταν τα «μονοπάτια» αυτά διότι το ρεύμα τα παράσερνε και τα διέλυε.

Το έργο αναλαμβάνουν οι εργολάβοι Σπύρος Καράς και Κωνσταντής Βρυώνης υπήκοοι Ιονίου και κάτοικοι Ζακύνθου υπό την επιτήρηση του Μηχανικού του νομού Αιτωλίας & Ακαρνανίας με τους εξής όρους:

«Η κατασκευή να γίνει με μεγάλες πέτρες και όσο το δυνατόν ισομεγέθεις και κατάλληλες σε όλη την εξωτερική

περιφέρεια. Οι πέτρες να είναι προσαρμοσμένες μεταξύ τους, να έχουν την απαιτούμενη ισομετρία και ευθύτητα στο εξωτερικό, να αναπληρώνεται δε το κενό εσωτερικά με άλλες κατάλληλες πέτρες ώστε να αποβεί πλήρης η γέμιση και επίπεδη η επιφανειακή ευθεία.

Η κατασκευή στα δύο άκρα της πόλης, το ανατολικό και το δυτικό και στα άλλα δύο άκρα της απέναντι ξηράς να είναι συνεχής και να επεκτείνεται έως είκοσι οργιές Βενέτικες αρχίζοντας εκατέρωθεν από τα παλαιά γεφύρια. Η υπόλοιπη κατασκευή να επεκτείνεται αφήνοντας κενά διαστήματα ανά δυο οργιές για την διόδο της θαλάσσης. Η διακεκομμένη αυτή κατασκευή θα πρέπει να γίνει επίσης με μεγάλες και αλληπάλληλες πέτρες και να είναι στερεά και καλοκαμωμένη. Το πλάτος των γεφυριών θα πρέπει να είναι τρεις οργιές και το ύψος μισή οργιά πάνω από τη θάλασσα σε καιρό μέτριας αλμύρας.

Οι εργολάβοι υπόσχονται να περαιώσουν την κατασκευή με την απαιτούμενη στερεότητα αντί του ποσού των 21.300 δρχ. το οποίο θα

πληρωθούν σε τέσσερις δόσεις ανάλογα με την εξέλιξη του έργου.

Με διάταγμα αρ. 30/24 Αυγούστου 1849 του Όθωνα επιτρέπεται στο Δήμο Αιτωλικού να επιβάλει διόδια για τη διέλευση από τα γεφύρια του νησιού. «Επιτρέπεται εις τον δήμον Αιτωλικού να επιβάλη τα εξής διόδια επί των γεφυρών του Αιτωλικού διαβαινόντων. Δύο λεπτά για έκαστον άτομο που εξέρχεται ή εισέρχεται από τα γεφύρια, τρία λεπτά για έκαστον μεγάλο ζώο, και ένα λεπτό για κάθε μικρό ζώο. Εξαιρούνται της καταβολής οι εν ενεργεία στρατιωτικοί και πολιτικοί υπάλληλοι της κυβερνήσεως, ο στρατός και οι ίπποι αυτού».

Επίσης το έργο της τελειωτικής πέτρινης κατασκευής των πρώτων γεφυριών του Αιτωλικού θα πρέπει να τελειοποιείται μέσα ή λίγο μετά την οκταετία των διοδίων δηλ. 1849-1859. Τα γεφύρια διευρύνθηκαν στο σημερινό

πλάτος τους το 1882-1885 επί δημάρχου Επαμ. Μπέλια και κυβερνήσεως Χ. Τρικούπη, οπότε έγινε τότε και η περιμετρική του νοτίου τμήματος του νησιού.

Έχουν μήκος περίπου 300μ., το δυτικό γεφύρι διαθέτει 26 καμάρες, ενώ το ανατολικό 32. Διαθέτουν επίσης πέτρινο στηθαίο, που δυστυχώς σήμερα έχει αντικατασταθεί σε πολλά σημεία από τσιμέντο. Έχουν ιστορική αξία και γι' αυτό έχουν κηρυχτεί διατηρητέα παρόλο που δεν είναι στην κατάσταση που θα τους άξιζε, καθώς έχουν υποστεί πολλές φθορές και

Τα στοιχεία είναι παρμένα από μια

εργασία του Γ. Κομζιά

μεγάλη καθίζηση. Για το λόγο αυτό έχει απαγορευτεί σήμερα απ' αυτά η διέλευση βαρέων οχημάτων.

□ ΤΟ ΑΙΤΩΛΙΚΟ ΟΠΩΣ

ΤΟ ΕΙΔΑΝ ΞΕΝΟΙ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΕΣ □

Μέρος Ι

Πολλές και χρήσιμες πληροφορίες μας δίνουν για το Αιτωλικό των περασμένων χρόνων, εκτός από τους ιστορικούς και τους γεωγράφους, οι περιηγητές. Οι περισσότεροι απ' αυτούς που περιηγήθηκαν τον Ελλαδικό χώρο, είτε ξένοι είτε Έλληνες, ήταν αρκετά μορφωμένοι, γνώστες της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας και ιστορίας και συχνά συνοδεύονταν κι από ικανούς ζωγράφους. Πολλοί απ' αυτούς πέρασαν κι απ' Αιτωλικό καταγράφοντας άλλος περισσότερο κι άλλος λιγότερο τις εντυπώσεις του για την πόλη και την ευρύτερη περιοχή της.

BENIAMIN THS ΤΟΥΔΕΛΛΗΣ-1159

Ο Βενιαμίν ήταν Εβραίος Ραβίνος που ξεκίνησε από τη Σαραγόσα της Ισπανίας και πέρασε από την Αιτωλοακαρνανία το 1159. Για το Αιτωλικό κάνει μια μικρή αναφορά:

«Λίγες μέρες αργότερα φτάνουμε στη χώρα Λάρτα/Λάχτα (Άρτα, Λευκάδα;) αρχή των κτήσεων του Εμμανουήλ, ηγεμόνα των Ελλήνων. Είναι ένα μέρος στο οποίο ζουν περίπου

εκατό Ιουδαίοι με επικεφαλής τους ραβίνους Σελάχ-γιάχου και Ηρακλή. Από εκεί σε δυο ημέρες φθάνουμε στο Αφιλόν/Αχελούς (Αχελώο) όπου ζουν τριάντα περίπου Ιουδαίοι με πρώτο ανάμεσά τους το ραβίνο Σαμπετάι. Σε μισή ημέρα συναντάμε το Ανατόλικο (Αιτωλικόν), κτισμένο σ' ένα θαλάσσιο βραχίονα.

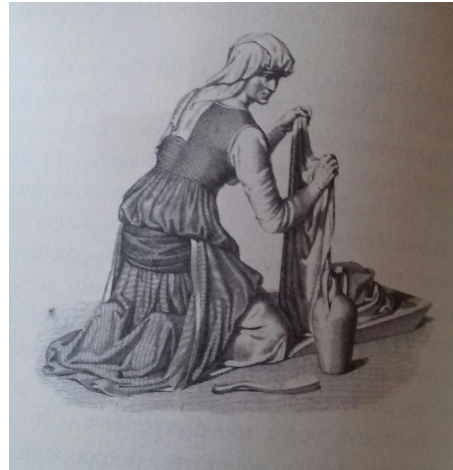
Στη συνέχεια, ταξιδεύοντας μια ημέρα, συναντάμε την Πάτρα...»

Βενιαμίν εκ Τουδέλης, Το βιβλίο των
ταξιδιών, σελ. 62, εκδόσεις ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΩΝ ΤΟΚΚΩΝ-1405

Χρήσιμες
πληροφορίες για το
Αιτωλικό αντλούμε κι
από Βενετικά
έγγραφα. Σύμφωνα
λοιπόν μ' αυτές τις
βενετικές πηγές το
1405 όταν
καταλαμβάνεται η
Αιτωλοακαρνανία
από τον ηγεμόνα των
Φράγκων Κάρολο Α'
τον Τόκκο,
καταλαμβάνεται και
το Ανατολικό.
Επικεφαλής της
επιχείρησης
κατάληψής του ήταν
ο Ματθαίος ντε

Λαντόλφο από
τη Νεάπολη.
Αυτός
προκειμένου να
το καταλάβει
κατασκεύασε
“σανδάλια”,
δηλαδή κατάλληλα
πλοiάρια χωρίς
καρίνα για τα τενάγη.
Μ' αυτά περικύκλωσε
τον πύργο (turricella)
του Ανατολικού και
του προκάλεσε
σημαντικό ρήγμα,
τόσο που ανάγκασε
τη φρουρά του να του
το παραδώσει.

Επειδή από τον
πύργο αυτό δεν
σώθηκαν ερείπια, δεν
μπορούμε να είμαστε
σίγουροι και που
βρισκόταν. Ίσως να
ήταν πάνω στη
νησίδα (που ακόμα
δεν είχε κατοικηθεί
μόνιμα), ίσως και σε
κάποια ακτή του.

ΕΒΛΙΑ ΤΣΕΛΕΜΠΗ-1667

Ο Εβλιά Τσελεμπή (Enliya Celebi) ήταν Τούρκος περιηγητής και ταξίδεψε τον
17^ο αι. σε όλη την τεράστια τότε τουρκική αυτοκρατορία. Από την Ελλάδα
πέρασε το 1667 και για το Αιτωλικό γράφει:

*«Πέντε ώρες δρόμο μακρότερα είναι
το Ανατολικό (που λέγεται και Νατολικό).
Βρίσκεται στο σαντζάκ του Κάρλελι κι
είναι ναχιές του καζά του Αγγελί Καστρί.
Είναι χας του εκάστοτε Μεγάλου
Βεζύρη, που επιβλέπει —μέσω
διορισμένων αγάδων— τη δουλειά εκατό
ανθρώπων. Πάντοτε ήταν μεγάλο χας*

*και επινοικιάζανε τους φόρους του, που
φτάνουνε τα [...] φορτία ακτσέδων.*

Υπάρχουνε Σεμπάχ-κετχουντασί,
Σερντάρης, Μουχτασίπ-αγασί,
Μπατζντάρ-αγασί και ειδικός εμίνης,
υπεύθυνος στα ιταλιάνια. Ο κασαμπάς
βρίσκεται σε απόσταση «βολής όπλου»
μέσα στη θάλασσα κι όλη του η
περιφέρεια είναι δυόμιση μίλια.

Στο νησί βρίσκονται εκατό
κεραμοσκεπάστα -σε καλή κατάσταση-
σπίτια σερήδων και άλλα τόσα
γκιαούρηδων. Διαθέτει τζαμί, χάνι,
μεντρεσέ και μεκτέπ. Συνολικά υπάρχουν
πεντακόσια σπίτια μικρά και μεγάλα.

Η περιοχή της λιμνοθάλασσας αυτής
υπάγεται στη διοικητική εξουσία του κατή
του Νατολκό και είναι βακούφι του
Μεγάλου Βεζίρη, που νοικιάζει τα
δικαιώματά του για εβδομήντα πουργιά.

Οι κάτοικοι είναι καλλιεργητές
σταφίδας και ψαράδες. Και του Νατολικό
το αυγοτάραχο, ξανθό σαν το σαφράνι,
έχει την ευωδιά της άμπαρης. Είναι πολύ
νόστιμο και δεν παράγεται όμοιο σε άλλη
θάλασσα του κόσμου. Ένα- πραγματικά-
άξιο δώρο για σουλτάνους. Εκτός των
άλλων είναι πολύ τονωτικό και καλός
μεζές.

Κάθε τεμάχιο, μόλις που φτάνει τα
πενήντα δράμια. Το πουλάνε βουτηγμένο
μέσα σε κίτρινο μελισσοκέρι κι η τιμή του
πιάνει τη μιάμιση λίρα. Στο μεγαλύτερο
ποσοστό του εξάγεται στη Φράντζα.

Όλα τα κτήματα του κασαμπά έχουν
προοπτική το Κιμπλέ πάνω στο έδαφος
της Ρούμελης. Αμέτρητα στρέμματα από
αμπέλια βγάζουν σταφίδα.

Οι κάτοικοι είναι σερήδες, αλλά
μιλάνε ρωμέικα. Ελάχιστα τούρκικα
γνωρίζουν. Άλλωστε των περισσότερων
οι γυναίκες είναι ρωμιές.

Προς τη μεριά που λάμπει το άστρο, ο
κόλπος είναι τελείως ρηχός σε όλη την
έκταση των 25 μιλίων. Και στις όχθες
του υπάρχουν καλλιεργημένα κτήματα».

Σε κάποιο άλλο κεφάλαιο με τίτλο
«Για τις συνήθειες των κατοίκων»
γράφει -χωρίς να είμαστε βέβαιοι
πώς αναφέρεται στην περιοχή μας-
τα εξής:

«Πρώτα-πρώτα -εξαιτίας της
επιδημίας- έχουν μείνει λίγοι άντρες στην
περιοχή. Έτσι μια γυναίκα ή μια κόρη με
πεντέξι πουργιά προίκα, μπορεί να

παντρεύει τον καλύτερο μουσουλμάνο. Γι' αυτό οι πιο πολλές απ' τις γυναίκες των σερήδων είναι θυγατέρες γκιαούρηδων. Στα περισσότερα σπίτια μιλάνε ρωμέικα -το ίδιο καλά με τα τούρκικα- αλλά η νοοτροπία τους είναι καθαρά ρωμέικη.

Όλων τα ρούχα είναι τσόχινα. Οι πιο γέροι φοράνε μεγάλα λευκά σαρίκια, ενώ οι νεότεροι είναι ντυμένοι νησιώτικα κι έχουνε κόκκινα φέσια»

Συχνές είναι και οι αναφορές του στη λιμνοθάλασσα. Σε μια απ'

αυτές με τίτλο «Περιπλανήσεις στην περιοχή» γράφει:

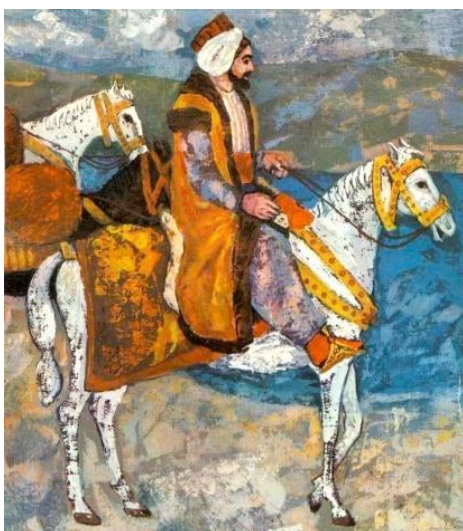
«Αποκεί συνεχίσαμε το δρόμο μας προς τα δυτικά. Περάσαμε τον ποταμό Ακ-Σου κι ακολουθήσαμε την παραλιακή οδό (όπου είδαμε μερικά μικρά νησιά) για να φτάσουμε στα νταλιάνια, που βρίσκονται στα ρηχά του κόλπου της Βενετίας. Τα νταλιάνια ανήκουν στο βεζίρη που 'χει στη δικαιοδοσία του όλη την περιοχή μέχρι το Νατολκό. Επισκεφτήκαμε τις εγκαταστάσεις και απολαύσαμε διάφορα είδη ψαριών».

Evliya Celebi,
Ταξίδι στην Ελλάδα, εκδόσεις ΕΚΑΤΗ

Σχολικές δραστηριότητες

► Την Παρασκευή 24/9 οι μαθητές του σχολείου μας στα πλαίσια της πανελλήνιας ημέρας σχολικού αθλητισμού με την καθοδήγηση του γυμναστή μας κ. Κ. Χαντζή παρουσιάσαμε στην σχολική αυλή αγωνίσματα και παιχνιδάκια.

► Την Πέμπτη 11 Νοεμβρίου πραγματοποιήσαμε ένα μικρό περίπατο στην πόλη μας και διασχίζοντας άγνωστα μικρά σοκάκια ανταμώσαμε στο Μουσείο Χαρακτικής «Βάσω Κατράκη», όπου και ξεναγηθήκαμε από τους υπεύθυνους του Μουσείου (Κ. Καστανά-Καραπαναγιώτη). Στη συνέχεια θαυμάσαμε τα υδρόβια πτηνά στο «μικρό

λιμανάκι» και παίζαμε στον περιβάλλοντα χώρο.

► Την Πέμπτη 28 Οκτωβρίου συμμετείχαμε στις καθιερωμένες εκδηλώσεις για τον εορτασμό της εθνικής μας επετείου με εκδηλώσεις ανά τάξη (λόγω covid), κατάθεση στεφάνου και παρέλαση.

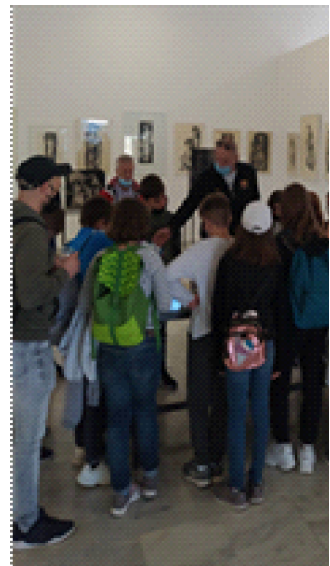
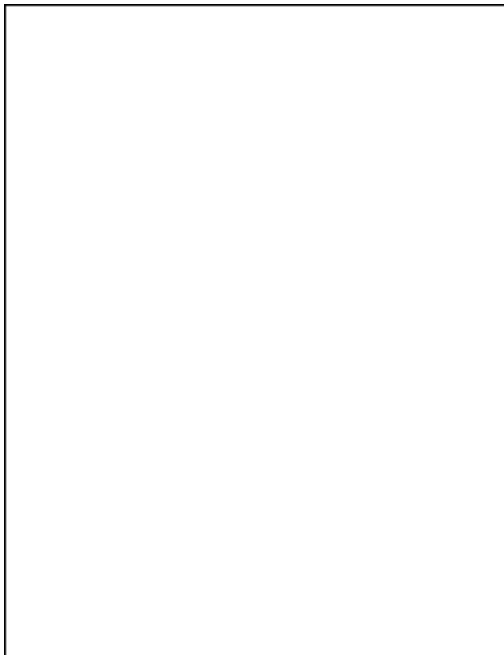
► Τέλος στις 17 Νοεμβρίου γιορτάστηκε σύμφωνα με τις σχετικές εγκυκλίους η επέτειος της εξέγερσης των φοιτητών του Πολυτεχνείου.

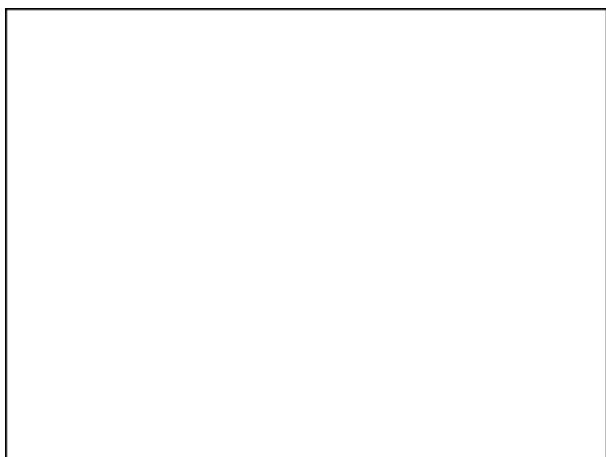
► Επισκευάστηκε πριν λίγες ημέρες και ο βορεινός τοίχος της μάντρας που είχε καταπέσει κι

ήταν επικίνδυνο για την υγεία μας. περιμένουμε βέβαια να αφαιρεθεί και το προστατευτικό συρματοπλέγμα για να γίνει η αυλή μας όπως και πριν.

Προγραμματισμένες εκδηλώσεις:

- ▶ Την Πέμπτη 9/12 άναμμα χριστουγεννιάτικου δέντρου στην πλατεία
- ▶ Την Τρίτη 21/12 περιήγηση στα στενά του Αιτωλικού τραγουδώντας παραδοσιακά κάλαντα
- ▶ Την Πέμπτη 23/12 γράφουμε γράμμα στον Αη-Βασίλη

αγώνα κηρύσσοντας την επανάσταση

Μικρό αφιέρωμα για τη γιορτή της σημαίας (27.Οκτωβρίου)

Η πρώτη Ελληνική σημαία με τον λευκό Σταυρό σε γαλάζιο φόντο, σχεδιάστηκε, υφάνθηκε και υψώθηκε στην Μονή Ευαγγελίστριας στην Σκιάθο το 1807 όπου ο μοναχός Νήφωνας όρκισε τους οπλαρχηγούς Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, Ανδρέα Μιαούλη, Νικοτσάρα, Γιάννη Σταθά και άλλους.

Την 17.3.1821 συγκεντρώθηκαν όλοι οι ένοπλοι Μανιάτες με αρχηγό τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη στην Αρεόπολη, όπου μετά τη δοξολογία,

κατὰ των Οθωμανῶν. Ἡ σημαία ἦταν

λευκή, με μπλε σταυρό στη μέση κι έγραφε στην επάνω πλευρά της «ΝΙΚΗ Ή ΘΑΝΑΤΟΣ» και στην κάτω πλευρά της, «ΤΑΝ Ή ΕΠΙ ΤΑΣ».

Μετά την κατάληψη της Τριπολιτσάς τον Σεπτέμβριο του '21, ο Γρηγόριος Δικαίος (Παπαφλέσσας) θέλοντας να υψώσει ελληνική σημαία στο τουρκικό διοικητήριο της πόλης, κατασκεύασε μία αυτοσχέδια χρησιμοποιώντας ένα κομμάτι από την εσωτερική πλευρά του ράσου του, γαλάζιου χρώματος και δύο λωρίδες υφάσματος από την λευκή φουστανέλα του οπλαρχηγού Παναγιώτη Κεφαλά. Αυτή η σημαία, θεωρείται ότι απετέλεσε την βάση της μετέπειτα επίσημης του ελληνικού κράτους. Η Εθνική Σημαία

της Ελλάδος αποτελείται από εννέα

ίσου πλάτους οριζόντιες, παράλληλες γραμμές, πέντε κυανές και τέσσερις λευκές, σε διαδοχή. Στο πάνω αριστερό τμήμα σχηματίζεται ένα κυανό τετράγωνο που καταλαμβάνει τις πέντε πρώτες γραμμές, μέσα στο οποίο υπάρχει λευκός σταυρός. Η σημαία αναρτάται πάνω σε λευκό κοντό στη κορυφή του οποίου υπάρχει λευκός σταυρός.

ΑΙΤΩΛΙΚΙΩΤΕΣ ΝΕΚΡΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΤΟΥ 1940-41

Τα στοιχεία των ηρωικών Αιτωλικιωτών είναι παρμένα αυτούσια από το βιβλίο «ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΝΕΚΡΟΙ 1940 -1945» της Διεύθυνσης Ιστορίας Στρατού.

1. **ΒΑΡΟΥΧΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ** του ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Στρατιώτης. Γεννήθηκε στο Αιτωλικό το

1910. Υπηρετούσε στο 39ο Σύνταγμα Ευζώνων, πέθανε στο Σ4 Στρατιωτικό Νοσοκομείο Διακομιδής Αμφιλοχίας στις 8 Ιανουαρίου 1941.

2. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΠΥΡΟΣ** του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ, Στρατιώτης. Γεννήθηκε στο Αιτωλικό το 1913.

Υπηρετούσε στο 12ο ΣΠ., φονεύθηκε στο ύψωμα 1160 (Πλατοβούνι Δελβίνου) στις 4 Δεκεμβρίου 1940.

3. **ΚΑΒΑΛΙΕΡΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ** του ΣΠΥΡΙΔΩΝ, Στρατιώτης. Γεννήθηκε στο Αιτωλικό το

1913. Υπηρετούσε στο 39ο Σύνταγμα Ευζώνων, φονεύθηκε στο Πλατοβούνι (περιοχή Δελβίνου) στις 3 Δεκεμβρίου 1940.

4. **ΚΑΠΑΤΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ** του ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Στρατιώτης. Γεννήθηκε στο Αιτωλικό το 1912.

Υπηρετούσε στο 39ο Σύνταγμα Ευζώνων, εξαφανίστηκε στο Τεπελένι στις 7 Μαρτίου 1941.

5. **ΜΠΑΡΟΥΧΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ** του ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Στρατιώτης. Γεννήθηκε στο Αιτωλικό το

1910. Υπηρετούσε στο 39ο Σύνταγμα Ευζώνων, πέθανε στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Διακομιδής Αμφιλοχίας στις 6 Ιανουαρίου 1941.

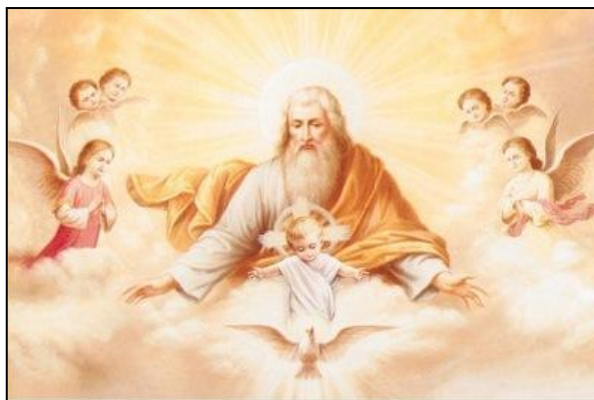
6. **ΜΠΑΦΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ** του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, Στρατιώτης. Γεννήθηκε στο Αιτωλικό το 1910.

Υπηρετούσε στο 39ο Σύνταγμα Ευζώνων, πέθανε στο 1ο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων στις 2 Μαρτίου 1941.

Τα περιστέρια και τα παιδιά

Την πρώτη μέρα του καινούργιου χρόνου ο Θεός φώναξε τους αγγέλους σε συμβούλιο. Ήθελε να ξέρει πόσα από τα έργα του παλιού χρόνου είχαν τελειώσει, είχαν μείνει μισοτελειωμένα ή δεν είχαν αρχίσει ακόμα. Τα μικρά

αγγελάκια κατέβασαν από τα ράφια τα μεγάλα χοντρά βιβλία και τ' απόθεσαν στο συννεφένιο τραπέζι.

Ο Θεός ρωτούσε, οι άγγελοι απαντούσαν.

– Ανοίξτε τη σελίδα της προόδου. Πώς πάνε οι άνθρωποι;

– Πολύ καλά, αποκρίθηκε ο μεγάλος Άγγελος. Ξαναπήγαν στο φεγγάρι και φωτογράφισαν και την Αφροδίτη.

Ο Θεός κούνησε το κεφάλι του.

– Από αγάπη; Από ομόνοια; Από συμπόνια; Πώς πάνε;

Οι άγγελοι κόμπιασαν. Ο Θεός κατάλαβε. Έσκυψε στη σελίδα. Ήταν πυκνογραμμένη. Διάβασε προσεκτικά και ξεχώρισε τις λέξεις: «Πόλεμοι. Μάχες. Βόμβες. Κανόνια. Σκοτωμοί. Φθόνος. Πλεονεξία. Φτώχεια».

– Βάλτε αυτή τη σελίδα στις ζημιές του παλιού χρόνου, είπε θλιμμένος. Ανοίξτε μια καινούργια κατάλευκη. Και πέστε να έρθουν μπροστά μου τα περιστέρια τ' ουρανού.

Τα πουλάκια φτεροκόπησαν σε λίγο και παρατάχτηκαν μπροστά του. Τα ματάκια τους γυάλιζαν σαν τις μαύρες χάντρες του κομπολογιού.

– Σας παρακαλώ, είπε ο Θεός, να πεταχτείτε μέχρι τη γη να δώσετε αυτά τα μηνύματα στους ανθρώπους. Είναι μηνύματα ειρήνης και αγάπης. Να τους δώσετε να καταλάβουν ότι είμαι πικραμένος γιατί δεν τηρούν τις εντολές μου.

Οι άγγελοι άρχισαν να γράφουν μηνύματα σε μικρά λευκά χαρτάκια: «Αγαπάτε αλλήλους», «Επί γης ειρήνη», «Αγάπα τον πλησίον σου ως σεαυτόν», «Ειρήνη υμίν». Ύστερα έδεσαν μικρές κορδελίτσες στα ποδαράκια των πουλιών και τα άφησαν να φύγουν.

Το ταξίδι ήταν μεγάλο. Τα περιστέρια ξεκουράστηκαν για λίγο, άλλα στην Πούλια, άλλα στον Αυγερινό, άλλα στο φεγγάρι, και αργά πια τη νύχτα έφτασαν στη γη.

Μαζί με τις νιφάδες του χιονιού, που άρχισαν να πέφτουν μέσα στην παγωνιά, έφτασαν και τα περιστέρια στη μεγάλη πόλη. Το κρύο ήταν δυνατό κι ο κόσμος λιγοστός στους δρόμους. Κανένας βιαστικός δεν έδωσε σημασία στα περιστέρια, που φτερούγιζαν γύρω τους κάνοντας εναέριες βόλτες, πάνω από τα κεφάλια τους. Μόνο κάποιος σκέφτηκε: «Τι θέλουν τα περιστέρια μέσα στην άγρια νύχτα;» Και προχώρησε αδιάφορος.

Τα περιστέρια άρχισαν τότε να κτυπούν τις πόρτες και τα παράθυρα. Όλοι όμως ήταν απασχολημένοι. Έτρωγαν, έπαιζαν, κοιμόνταν, έβλεπαν τηλεόραση. Πώς ν' ακούσουν τα ραμφίσματα των πουλιών; Μερικοί βγήκαν μέχρι το παράθυρο, μα δεν έκαναν τον κόπο ούτε να τ' ανοίξουν. Μάταια μιλούσαν τα πουλιά, μάταια παρακαλούσαν: «Ανοίξτε, σας φέρνομε μηνύματα από το Θεό».

Στο τέλος άρχισαν να κρυώνουν. Χιλιάδες χιονένιες πεταλούδες σκέπασαν την πόλη. Τα φτερά τους μούσκεψαν. Απελπίστηκαν. Σταμάτησαν τις προσπάθειές τους και συγκεντρώθηκαν στο

καμπαναριό. Η καμπάνα λύγισε κάτω από το βάρος τους και κτύπησε μια φορά θλιμμένα μέσα στη νύχτα: Νταν!

Την άλλη μέρα το πρωί, τα περιστέρια μπήκαν στην εκκλησία και ζήτησαν από το Θεό οδηγίες. Ο Θεός τους είπε:

– Να πάτε στα παιδιά. Δώστε τα μηνύματα στα παιδιά. Η αγάπη φωλιάζει στις δικές τους καρδιές. Είναι αγνά, και θα σας καταλάβουν. Από τα παιδιά ξεκινά η ειρήνη και η αγάπη.

Μα παιδιά δεν ήταν στους δρόμους. Ήταν δίπλα στο τζάκι, κοντά στη φωτιά κι έπαιζαν με τα καινούργια τους παιχνίδια. Ένα μονάχα βρέθηκε έξω, κι αυτό ήταν σ' ένα χωριό ψηλά, στο βουνό, που πήγε να δει τι κάνουν τα ζώα μες στην παγωνιά.

Ένα μικρό περιστέρι έτρεξε με βιασύνη να προλάβει το παιδί και κτύπησε το πόδι του στη στέγη. Μια σταγόνα αίμα έβαψε το χιόνι τριανταφυλλί, και λαβωμένο το πουλί έπεσε μπροστά του. Το πήρε στοργικά στα δυο του χέρια και μπήκε στο φτωχικό του. Κάθισε κοντά στο μαγκάλι για να το ζεστάνει και του καθάρισε την πληγή,

– Κοίταξε στο πόδι μου, έγνεψε το πονεμένο περιστέρι. Σου φέρνω ένα μήνυμα από το Θεό.

Το παιδί κατάλαβε. Έλυσε την κορδέλα και συλλάβισε την παραγγελία: «Α-γα-πά-τε αλ-λή-λους». Το παιδί ήξερε τη λέξη «αγαπώ». Ήξερε να την κλίνει ολόκληρη. Αγαπούσε τους γονιούς του, αγαπούσε τα ζώα, αγαπούσε τα γράμματα. Φώναζε τους δικούς του και τους είπε το νέο: «Αγαπάτε αλλήλους».

Εκείνοι βγήκαν στο χωριό. Ένα λαβωμένο περιστέρι, είπαν, μας έφερε ένα μήνυμα από το Θεό: Αγαπάτε αλλήλους. «Αγαπάτε αλλήλους»; είπαν οι γείτονες και δεν πίστευαν. «Μα αυτό είναι θαύμα!» Το νέο μαθεύτηκε σ' όλο το χωριό. Κι ένας ένας, δυο δυο οι χωριανοί πήγαιναν να δουν το λαβωμένο πουλί στην αγκαλιά του παιδιού, και θαύμαζαν κι έκαναν το σταυρό τους και γονάτιζαν. Μαλάκωνε η ψυχή τους και ζέσταινε η καρδιά τους.

Κι όσο πιο πολλοί άνθρωποι πλησίαζαν, τόσο το χαρτάκι μεγάλωνε, και τα γράμματα μεγάλωναν κι εκείνα: «Αγαπάτε αλλήλους», και δεν χώραγαν πια στο σπίτι, κι ο κόσμος θαύμαζε, και το χαρτάκι ολοένα μεγάλωνε και δεν το χωρούσε πια το χωριό. «Αγαπάτε αλλήλους», και τα γράμματα όλο και μεγάλωναν και γίνονταν τεράστια γράμματα, γράμματα σημαδιακά. Στο τέλος το μικρό χαρτάκι έγινε μια τεράστια σημαία, που ανέμιζε πάνω από το χωριό, ψηλά στο βουνό: «Αγαπάτε αλλήλους». Και τις τέσσερεις άκρες τις κρατούσαν οι άγγελοι. Και το νέο ροβόλησε στις πλαγιές, σαν το νερό της καθάριας πηγής, και κατέβηκε στον κάμπο και στην πόλη να ξεδιψάσει τον κόσμο, κι άκουσαν το μήνυμα οι άνθρωποι στις πόλεις και ταραχτήκαν. «Αγαπάτε αλλήλους». Βγήκαν στις χιονισμένες στράτες και κοίταξαν ψηλά στο βουνό. Και διάβασαν: «Αγαπάτε αλλήλους».

Και ξεκίνησαν όλοι –άντρες, γυναίκες, παιδιά– ν' ανεβούν στο βουνό να δουν το παιδί με το λαβωμένο περιστέρι στην αγκαλιά.

Κι ήταν όλα πολύ όμορφα. Ο κόσμος που ανέβαινε στο βουνό κι οι άγγελοι που κρατούσαν το τεράστιο μήνυμα: «Αγαπάτε αλλήλους». Ο ήλιος βγήκε να χαζέψει και τα χτύσωσε όλα.

Τα περιστέρια δεν είχαν όρεξη ν' ανεβούν στον ουρανό και νύχτωσαν για δεύτερη φορά στη γη. Μα ήταν ευτυχισμένα, γιατί η αποστολή τους είχε πετύχει. Κούρνιασαν και πάλι όλα μαζί μέσα στο καμπαναριό. Κι η καμπάνα λύγισε και πάλι από το βάρος τους και τα φτεροκοπήματά τους, κι άρχισε να χτυπά χαρούμενη μέσα στη νύχτα:

– Νταν! Νταν! Νταν! Νταν! Νταν!

ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΒΑΡΕΛΑ

Γωνιά παιχνιδιού και διασκέδασης

Βγαίνουν δύο τσιμπούρια από το σινεμά και λέει το ένα:

– Πώς θα πάμε σπίτι;

– Με τα πόδια ή θα πάρουμε κάνα σκύλο;

Ήταν δύο Πόντιοι δημοτικοί υπάλληλοι και δούλευαν πυρετωδώς μέσα στο καταμεσήμερο.

Ο ένας έσκαβε, έσκαβε, έσκαβε και έφτιαχνε τρύπες, και ο άλλος τον ακολουθούσε και τις γέμιζε ξανά με χώμα. Ένας περαστικός που τους χάζευε, απόρησε τι κάνανε αφού ο ένας έσκαβε και ο άλλος ξαναγέμιζε τις τρύπες.

Λέει λοιπόν σε αυτόν που έσκαβε:

– Πραγματικά εκτιμώ τη δουλειά που κάνετε και το ότι δουλεύετε με τόση όρεξη για την πόλη μας αλλά τι στο καλό κάνετε αφού ο άλλος έρχεται και σου ξαναγεμίζει τις τρύπες που σκάβεις;

Και ο Πόντιος απαντάει:

– Αστείο πρέπει να φαίνεται σε κάποιον απέξω, αλλά αυτός που φυτεύει τα δέντρα είναι άρρωστος σήμερα...

Πάει ο Τοτός σε ένα ζαχαροπλαστείο και ζητάει να μάθει αν έχουν παγωτό βατόμουρο. Ο ζαχαροπλάστης του λέει πως δεν έχει, αλλά ο Τοτός για τις επόμενες μέρες πηγαίνει συνέχεια στο ίδιο ζαχαροπλαστείο και ζητάει να μάθει το ίδιο. Ο ζαχαροπλάστης δεν θέλει να τον χάσει από πελάτη και παραγγέλνει πέντε κιλά παγωτό βατόμουρο. Την άλλη μέρα ο Τοτός ξαναπάει και του λέει:

– Έχετε παγωτό βατόμουρο;

– Ναι, απαντάει ο ζαχαροπλάστης

– Αηδία δεν είναι;

Ο Τοτός φτάνει μια μέρα στο σχολείο με ένα μεγάλο καρούμπαλο.

- Πού χτύπησες; ρωτάει η δασκάλα.
- Με τσίμπησε ένα κουνούπι.
- Κουνούπι και έκανε τέτοιο καρούμπαλο;
- Ναι, γιατί μετά ο αδερφός μου τη σκότωσε με ένα τσόκαρο.

Η μαμά λέει στον Κωστάκη μόλις γυρνάει από το σχολείο

- Κωστάκη πως τα πήγες σήμερα στο σχολείο;
- Α!... Μαμά, σήμερα πήρα 10!
- Σε ποιο μάθημα παιδί μου;
- 5 στη φυσική, 3 στη γεωγραφία και 2 στη γλώσσα.

Βρες τις διαφορές